

Heydər Əliyev və dəyərlərimiz

Azərbaycan öz geosiyasi mövqeyinə, etnik və dini mənzərəsinin rəngarəngliyinə görə Qafqazın, bəlkə də dünyanın unikal guşələrindən biridir. Məhz burada – Avropa ilə Asiyanın qovuşduğunda, Böyük İpək yolunun üstündə yerləşən Azərbaycanda zərdüştilik, atəşpərəstlik kimi qədim dini inanclar öz izlərini qoymuş, İslam, xristian və yəhudi dinləri əsrlər boyu dialoq və qarşılıqlı anlaşma mühitində dinc yanaşı yaşamış və gördüyünüz kimi, indi də yaşamaqdadır.

Heydər ƏLİYEV
Ümummilli lider

Ulu öndər Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycan tarixinin, bərpa edilmiş müstəqilliyimizin yeni bir dövrünün əsasını qoydu, dövlətçiliyimiz, müstəqilliyimiz xilas edildi. Bununla da milli-mənəvi dəyərlərimizin inkişafı, 30 il sonra Azərbaycanın bütövlüyünün bərpası və Zəfər tariximizin təməli qoyuldu.

Ümummilli liderin qarşıya qoyduğu ümdə vəzifələrdən biri də milli dövlət quruculuğunu həyata keçirmək məramı idi. Bu məsələ qısa zaman kəsiyində öz həllini tapdı. Qürurla deyə bilərik ki, bu gün öz tarixi və milli ənənələrindən bəhrələnən, Azərbaycançılıq məfkurəsinin, milli özünüdərk inkişafı, xalqın tarixi yaddaşının özünə qaytarılması kimi fundamental prinsiplərə, dünya demokratiyası təcrübəsinə, ümumbəşəri dəyərlərə əsaslanan Azərbaycan dövləti tam təşəkkül tapıb və uğurla fəaliyyət göstərir. Ən əsası, xalq və dövlət arasında sarsılmaz birlik mövcuddur.

Hər hansı bir xalqın mədəniyyətinin inkişafında, milli şüurunun formalaşmasında tarixən mövcud olan milli-mənəvi dəyərlər mühüm rol oynayır. Xalqın milli-mənəvi dəyərlərini şərtləndirən dil, din və adət-ənənə onun kimliyinin formalaşmasına həlledici təsir göstərən amillərdəndir. Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və mədəniyyətin inkişaf etdirilməsi vətəndaşların milli birliyinin təmin olunmasına xidmət edir.

Milli irsimizin mühafizəsi məsələsi, ilk növbədə, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 40-cı maddəsində öz əksini tapıb: "Hər kəs tarixi, mədəni və mənəvi irsə hörmətlə yanaşmalı, ona qayğı göstərməli, tarix və mədəniyyət abidələrini qorumalıdır".

Azərbaycan tarixən müxtəlif dinlərin və mədəniyyətlərin qovuşduğu məkan olmuşdur. Burada tarixboyu zərdüştilik, yəhudilik, xristianlıq və İslam kimi dünyanın böyük dinləri yayılmışdır. Tarixdə olduğu kimi, günümüzdə də bu vəziyyət eyni qaydada davam edir. Heydər Əliyev bu reallığı "Azərbaycanın ən başlıca sərvətlərindən biri, bəlkə də ən başlıcası, qədimlərdən bu torpaqda yaşayan, öz taleyini, öz həyatını bu torpağa bağlayan müxtəlif dinlərə etiqad edən adamlardır", – söyləyərək ifadə etmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev həmişə xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunmasına, milli mədəniyyətin inkişafına, xalqın adət-ənənələrinin zənginləşdirilməsinə çalışmışdır.

"Azərbaycan öz geosiyasi mövqeyinə, etnik və dini mənzərəsinin rəngarəngliyinə görə Qafqazın, bəlkə də dünyanın unikal guşələrindən biridir. Məhz burada – Avropa ilə Asiyanın qovuşduğunda, Böyük İpək yolunun üstündə yerləşən Azərbaycanda zərdüştilik, atəşpərəstlik kimi qədim dini inanclar öz izlərini qoymuş, İslam, xristian və yəhudi dinləri əsrlər boyu dialoq və qarşılıqlı anlaşma mühitində dinc yanaşı yaşamış və gördüyünüz kimi, indi də yaşamaqdadır" – deyərək Heydər Əliyev vurğulayıb.

Azərbaycanın birgəyaşayış modeli

təkcə dinlər və mədəniyyətlərə münasibətlərdə deyil, eyni zamanda, İslam daxilindəki məzhəblərə əlaqələrdə də tarixən nümunəvi xarakterə malik olmuşdur. Məzhəblər

Azərbaycan xalqının taleyində dönüş nöqtəsi hesab edilən, onun milli varlığının qorunmasında böyük əhəmiyyətə malik olan tarixi günlər mövcuddur. Bunların içərisində 15 İyun – Milli Qurtuluş Günü'nün müstəsna yeri vardır. Ölkə tarixinin 1991-1993-cü illərində hökm sürən kaos, hərc-mərclik, anarxiya nəinki dövlətçilik ənənələrimizə təhlükə idi, hətta milli varlığımıza birbaşa təhdid yaradırdı.

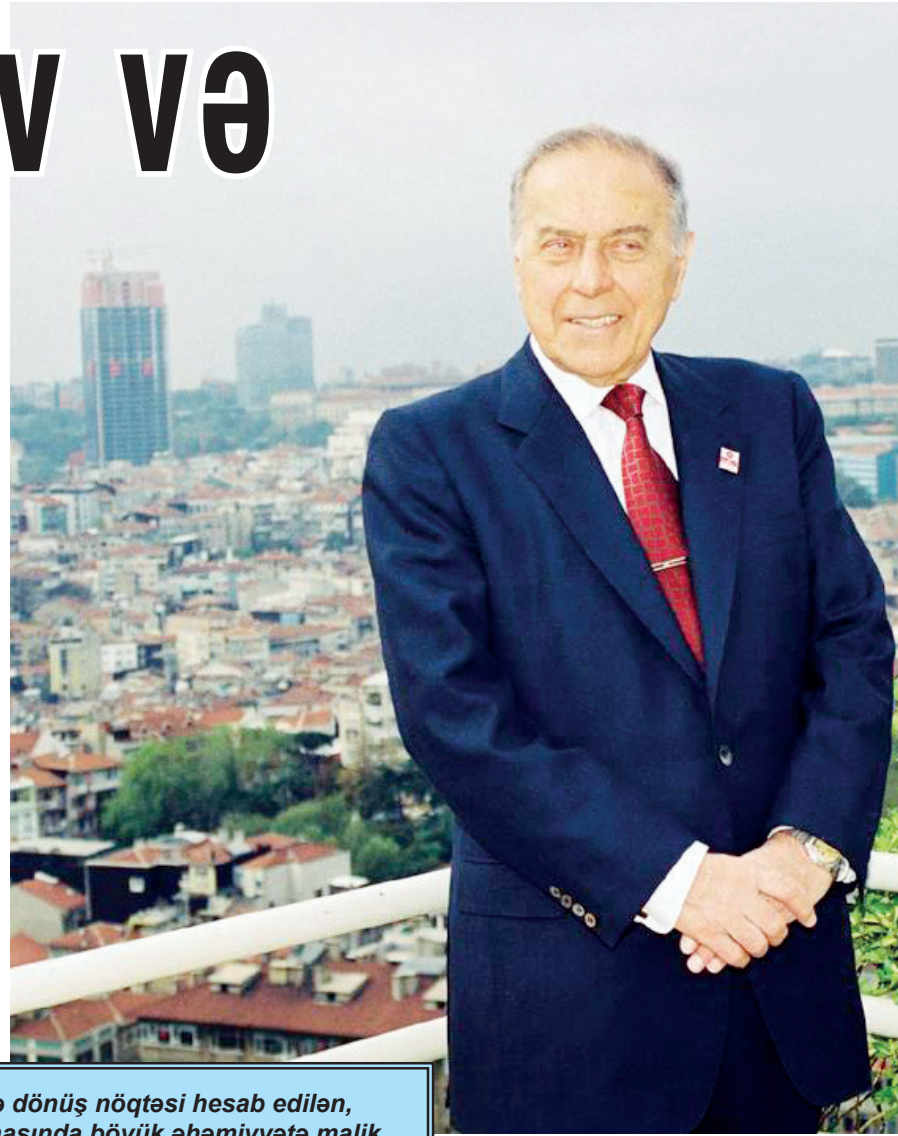
İslam dünyasının bir reallığıdır. Bu da bir həqiqətdir ki, məzhəblərə münasibətlər heç də həmişə müsbət yöndə inkişaf etməmiş, siyasi və sosial səbəblərin təsiri ilə bəzi müsəlman ölkələrində məzhəblər arasında ədavətlərə rəvac verilməmişdir. Günümüzdə belə, İslam dünyasının bir çox bölgəsində məzhəbmərkəzi münəqişələr üzülərək seyr edirik. Azərbaycan bu baxımdan bütün İslam dünyasında örnək bir nümunədir. Tarixboyu ölkəmizdə İslamın iki böyük məzhəbinin mənsubları yaşasalar da, onlar arasında heç vaxt məzhəb zəminində mənfi hallar baş verməmişdir. Xüsusilə XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərində azərbaycanlı aydınlar İslam dünyasında məzhəb itilaflarının aradan qaldırılması üçün həm fikri, həm də praktiki baxımdan bir çox fəaliyyətə imza atmışlar.

Azərbaycanda dövlət-din münasibətləri dünyəvilik prinsipi ilə tənzimlənir. Ölkəmizdə tətbiq olunan dünyəvilik prinsipi dini cəmiyyətin həyatından təcrid etməyi qarşısına məqsəd qoyan eksklüzivist bir dünyəvilik anlayışı deyildir. Bu, öz ifadəsini ən bariz şəkildə Heydər Əliyevin "Bizim dövlətimiz dünyəvi dövlətdir. Ancaq biz dindən ayrı deyilik", – sözlərində tapır.

Ulu öndər, eyni zamanda, gənclərimizi xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri, milli əxlaq prinsipləri əsasında tərbiyə etməyi tövsiyə edirdi: "Biz öz milli-mənəvi dəyərlərimizi, adət-ənənələrimizi, əxlaqi dəyərlərimizi bütün istiqamətlərdə qorumalıyıq, saxlamalıyıq və gənc nəsli əsrlərboyu böyük sınaqlardan keçmiş bu mənəvi, əxlaqi dəyərlər ruhunda tərbiyələndirməliyik".

Ümummilli lider Azərbaycanda din təhsilinin inkişaf etdirilməsində də əvəzsiz addımlar atmışdır. O, yerli milli kadrların hazırlanmasına, dini maarifləndirmə işində, əsasən, daxili potensialdan istifadə olunmasına diqqət yetirməyi vacib sayırdı. Ulu öndərin "Biz dini, ilk növbədə, mədəniyyətin, tarixi irsin, milli mentalitetimizin bir fenomeni və ayrılmaz bir hissəsi kimi qəbul edirik" – sözləri də onun ölkəmizdə dövlət-din münasibətlərinə inkişafına diqqətinin bariz nümunəsidir.

Ulu öndər Heydər Əliyev 1998-ci il dekabrın 9-11-də Bakıda keçirilən "Qafqazda İslam sivilizasiyası" adlı beynəlxalq simpoziumda çıxış edərək tədbir iştirakçılarını müraciətlə demişdir: "Mən belə fikrə gəlirəm ki,

Azərbaycan Qafqazda İslam sivilizasiyası araşdırmalarının mərkəzi ola bilər. Azərbaycanın buna haqqı da vardır".

Ulu öndər Heydər Əliyev müasirliyin çağırışlarına cavab verən, zamanı qabaqlayan dahi şəxsiyyət idi. Hər sahədə olduğu kimi, onun mənəvi dəyərlər, tolerantlıq və birgəyaşayış mövzusunda fikirləri də sabaha ünvanlanmışdır: "Məlumdur ki, yüksək tolerantlıq ilk növbədə yüksək mədəniyyətin təzahürüdür. İnsanlarda belə bir mədəniyyətin formalaşdırılmasını uşaqlıq illərindən başlamaq lazımdır. Ölkəmizdə yetişməkdə olan nəslin təhsillənməsində müasir elmi-pedaqoji konsepsiyalar daxilində bir ünsiyyət mədəniyyətini, dini dözümlülük və əməkdaşlıq mədəniyyətini formalaşdırmağa cəhd göstəririk və ümumən desək, buna nail oluruq. Bunu demək çox asandır, lakin gerçəkləşdirmək kifayət qədər mürəkkəb bir prosesdir".

Bu gün bu siyasi kursun layiqli davamçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dövlət-din münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf edir. 2018-ci ildə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yaradılması, daha sonra ali təhsil müəssisəsinin yeni inzibati binasının açılışında Prezident İlham Əliyevin şəxsən iştirakı ölkə rəhbərliyinin din sahəsində milli kadrların hazırlanmasına xüsusi önəm verdiyinin göstəricisidir.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yeni binasının açılışında iştirakı onun mənəvi dəyərlərimizə, dinimizə göstərdiyi ehtiramı, qayğıını əyani şəkildə nümayiş etdirir. Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu yaradılan gündən dövlətin qayğısı ilə əhatə olunub. İnstitutumuzun əsas məqsədi dinin əsas mənbələrini dərinləndirən, həmçinin müasir dövrün çağırışlarına cavab verməyi bacaran, milli dövlətçiliyimizə sadıq, xurafatdan uzaq din xadimlərini yetişdirməkdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Orta Şərqdə din və məzhəb zəminində yaşanan qanlı hadisələrin şahidi oluruq. Çox təəssüf ki, bu hadisələrdə din amilindən istifadə olunur. Dinimizin mənbələrini kontekstdən çıxararaq səhv interpretasiya edən radikal qüvvələr insanları bir-birlərinə qarşı qoymağa çalışırlar. Çox təəssüf ki, bəzi Şərq ölkələrinin acı reallığıdır. Bunun da qarşısını almaq üçün mütləq elmi mənbələrə əsaslanan din təhsilinə ehtiyac duyulur.

Qeyd edək ki, din təhsilində hər

ölkənin öz spesifik xüsusiyyətləri nəzərə alınmalıdır. Xarici ölkələrə gedib, orada dini təhsil alan bəzi insanlarda milli şüurun zəifliyini müşahidə edirik. Onları aldığı dini təhsildə daha çox təhsil aldığı ölkələrin dini çalılarını hiss olunur.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu üçün tələbələrin dini doğru formada anlamaları, eləcə də ölkəmizin yerli xüsusiyyətləri nəzərə alınmaları mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İnstitutda bu kimi məsələlərə xüsusi diqqət yetirilir. Ailə kollektivi çalışır ki, İslam və başqa dinlər tələbələrə olduğu kimi, elmi əsaslarla çatdırılsın.

Azərbaycanda müxtəlif dinlərə, etnoslara məxsus insanlar yaşayırlar və aralarında dini və etnik zəmində heç bir problem olmayıb. Dövlət başçımızın da vurğuladığı kimi, "tolerantlıq bizim həyat tərzimizdir". Bu gün də ölkəmizdə müxtəlif dinlərin nümayəndələri sərbəst yaşayırlar. Onlara qarşı hansısa diskriminasiyadan söhbət gedə bilməz. Əksinə, onlar hər zaman dövlətimizin qayğısı ilə əhatə olunublar. Hər il dövlət tərəfindən müxtəlif dini konfessiyalara maddi yardımlar ayrılır.

Prezident İlham Əliyevin ulu öndərin siyasi kursunu uğurla davam etdirməsi və zənginləşdirməsi sayəsində Azərbaycan dünyanın dinamik inkişaf edən, modernləşən, beynəlxalq miqyasda nüfuzu gündən-günə artan dövlətinə çevrilib. Vətən müharibəsində qazanan möhtəşəm Zəfər də bu uğurların məntiqi nəticəsidir. Müzəffər Ali Baş Komandan azad edilmiş torpaqlarda infrastruktur layihələrinin təməlini qoyur, Böyük Qayıdışın reallaşdırılması istiqamətində təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirir.

Azərbaycan dövlətinin mənəvi dəyərlərə verdiyi önəm bariz nümunəsini işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda inşa və bərpa edilən məscid, eləcə də məbədlərimizdə görürük. Ermənilər tərəfindən dağıdılan məscidlər yenidən inşa edilir. Şuşada və digər rayonlarda məscidlər təmir olunur və yeni məscidlərin tikintisi nəzərdə tutulur. İşğaldan azad edilən torpaqlarımızda görülən işlərdə Heydər Əliyev Fondunun müstəsna fəaliyyəti də xüsusi vurğulanmalıdır. Fond işğaldan azad edilən torpaqlarımızda məbədlərimizin bərpasına xüsusi diqqət göstərir.

Əminliklə deyə bilərik ki, ulu öndərin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz daha uca zirvələr fəth edəcək, düşmənin yerlə-yeksan etdiyi Qarabağ dünyanın ən gözəl guşələrindən birinə çevriləcək.

Aqil ŞİRİNOV,
Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun rektoru